

Επιμέλεια
Φραγκούλη Ελένη
Εφοριακός Υπάλληλος ΠΕ Β'
υπάλληλος Κ.Υ. Υπ. Οικονομικών
Δ/ση Βιβλίων & Στοιχείων (τμήμα Στοιχείων)

Ι. Εισαγωγή

Με το νέο Κώδικα Φορολογικής Απεικόνισης Συναλλαγών - Κ.Φ.Α.Σ.- (Ν. 4093/2012), μεταξύ άλλων, προέκυψαν νέα δεδομένα, αναφορικά με τη θεώρηση και τη σήμανση των φορολογικών στοιχείων, αλλά και με τον τρόπο έκδοσης αυτών, ως απόρροια της κατάργησης πολλών «πρόσθετων βιβλίων» του προϋσχύοντα Κ.Β.Σ., σε μια σειρά επαγγελμάτων και δραστηριοτήτων.

Βασικό ερμηνευτικό πλαίσιο των νέων διατάξεων, αποτελούν οι εγκύκλιοι ΠΟΛ. 1004/4.1.2013 και ΠΟΛ. 1036/22.2.2013.

Τα επίκαιρα και συνήθη ερωτήματα, που τίθενται βάσει των διατάξεων του Κ.Φ.Α.Σ., οι οποίες ισχύουν από 1.1.2013, κινούνται στους εξής βασικούς άξονες:

- (1) Ποια φορολογικά στοιχεία θεωρούνται ή σημαίνονται και ποιά όχι.
- (2) Εάν ισχύει και σε ποιο εύρος το ρυθμιστικό πλαίσιο, που εισήγαγαν οι Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1082/2003 και ΠΟΛ. 1083/2003.
- (3) Με ποιο τρόπο εκδίδονται (χρήση φ.τ.μ. ή χειρόγραφα), οι αποδείξεις για συναλλαγές με ιδιώτες, από υπόχρεους απεικόνισης συναλλαγών, που δεν υποχρεούνται να παρέχουν τις ασφαλείς πληροφορίες που προβλέπονται από τις διατάξεις της παρ. 23 του άρθρου 4 του Κ.Φ.Α.Σ., ενώ είχαν

υποχρέωση να τηρούν «πρόσθετα βιβλία» μέχρι 31.12.2012.

(4) Πώς αντιμετωπίζονται οι περιπτώσεις έκδοσης φορολογικών στοιχείων, που προβλέπονται με βάση Υπουργικές Αποφάσεις, που έχουν εκδοθεί κατ'εξουσιοδότηση διατάξεων άλλων νόμων, όπως του Ν.2859/2000 (Κώδικας Φ.Π.Α.) κ.λπ.

(5) Ποια νέα δεδομένα εισάγονται ευθέως από τις νέες διατάξεις, ως προς τα εκδοτέα στοιχεία και το περιεχόμενο αυτών.

Σε καίρια ερωτήματα που άπτονται των ανωτέρω ζητημάτων, επιχειρείται με το παρόν να δοθούν σύντομες και σαφείς απαντήσεις, με βάση τις διοικητικές θέσεις, όπως έχουν αυτές εξειδικευτεί με την εγκύκλιο ΠΟΛ.1004/2013 και τις γραπτές ή προφορικές θέσεις – απαντήσεις, επί σχετικών ερωτημάτων.

Σημειώνεται ότι, οι νέες διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. δημιουργούν ένα νέο περιβάλλον και συνεπώς είναι βέβαιο ότι απαιτείται ένα χρονικό διάστημα εφαρμογής τους, για να αναδειχθούν όλα τα ζητήματα και να δοθούν οι προσήκουσες απαντήσεις για τη σωστή εφαρμογή τους.

II. Ερωτήματα - Απαντήσεις

1. Ποια φορολογικά στοιχεία, που προβλέπει ο Κ.Φ.Α.Σ., θεωρούνται ή σημαίνονται και ποια όχι;

Από τις διατάξεις του άρθρου 9 (παρ. 1) του Κ.Φ.Α.Σ. προκύπτουν τα εξής:

(α) Τα Δελτία Αποστολής (Δ.Α.), τα Σ.Δ.Α. και κάθε στοιχείο αξίας που συνενώνεται με Δ.Α., θεωρούνται ή σημαίνονται.

(β) Όλα τα τιμολόγια (πώλησης, παροχής υπηρεσιών, αγοράς αγροτικών προϊόντων κ.λπ.), καθώς και τα στοιχεία που επέχουν θέση τιμολογίου (εκκαθαρίσεις κ.λπ.), δεν θεωρούνται και δεν σημαίνονται υποχρεωτικά. Αυτόνομη είναι ότι προαιρετικά μπορεί να σημαίνονται.

(γ) Οι αποδείξεις λιανικών συναλλαγών, για την παροχή υπηρεσιών (Α.Π.Υ.), όταν εκδίδονται χειρόγραφα **θεωρούνται** και επί μηχανογραφικής έκδοσης **σημαίνονται**.

Δεν θεωρούνται τα εισιτήρια μεταφοράς προσώπων με λεωφορεία, σιδηρόδρομο, αεροπλάνο (συγκοινωνίες) και τα εισιτήρια πλοίων με προϋποθέσεις (απαλλαγή από τον Φ.Π.Α. και φορολογία στο εισόδημα κατ'ειδικό τρόπο).

(δ) Οι αποδείξεις λιανικών συναλλαγών για την πώληση αγαθών (Α.Λ.Π.), οι χειρόγραφες **δεν** θεωρούνται, όμως οι μηχανογραφικές **σημαίνονται** μέσω Ε-ΑΦΔΣΣ, εφόσον ο Η/Υ υποκαθιστά την Φ.Τ.Μ., με βάση τις διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 1809/1988.

(ε) Οι φορτωτικές και τα λοιπά έγγραφα μεταφοράς (αποδείξεις κομιστρων, καταστάσεις αποστολής αγαθών), δεν θεωρούνται και δεν σημαίνονται.

Με βάση τα ανωτέρω, παρατίθεται σχετικός πίνακας:

ΠΙΝΑΚΑΣ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΑ-ΣΗΜΑΙΝΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ Κ.Φ.Δ.Σ.					
Α/Α	ΕΙΔΟΣ ΣΤΟΙΧΕΙΟΥ	ΔΙΑΤΑΞΗ	ΘΕΩΡΗΣΗ (Κριτήριο/κριτήρια)	ΣΗΜΑΝΣΗ (Νηγ/κο)	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (Δ.Α.)	551	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
2	ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ (Σ.Δ.Α.)	554	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
3	ΣΥΝΕΝΔΟΜΕΝΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΞΙΑΣ ΜΕ Δ.Α. (όπως Τ.Δ.Α.-Αποσδ.-Δ.Α.)	256	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
4	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Πώλησης)	651 και 2	ΌΧΙ	ΌΧΙ	
5	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Παροχής Υπηρεσιών)	651 και 2	ΌΧΙ	ΌΧΙ	
6	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Επιδοτ.-Αποζημ. κ.λπ)	653	ΌΧΙ	ΌΧΙ	
7	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Αγοράς από ιδιώτη-πύλος κτήσης)	655	ΌΧΙ	ΌΧΙ	
8	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Επί ορνίθωσης)	655	ΌΧΙ	ΌΧΙ	Δεν είναι υποχρεωτική η έκδοσή του
9	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Επί αναερ. Έκδοσης)	655	ΌΧΙ	ΌΧΙ	Ός η περίπτωση αία 8.

10	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Αγορές αγρωθ. Προϊόντων)	656	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
11	ΕΚΚΑΘΑΡΙΣΗ	657 και 8	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
12	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Αντιπρ.οίκου εξωτερικού)	6512	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
13	ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ	6513	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
14	ΤΙΜΟΛΟΓΙΟ (Εκτάλ. τεχν. έργων)	6514	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
15	ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΙ-ΤΙΜΟΛΟΓΙΑ-ΠΙΝΑΚΙΔΙΑ κλπ. (για τηλεπ/κές, ταχυδρομικές, τραπεζικές κλπ. εργασίες)	6516 και 755	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ
16	ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ (Παροχής Υπηρεσιών)-Α.Π.Υ.	751	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ (αντι Φ.Τ.Μ.)
17	ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ ΛΙΑΝΙΚΗΣ (Πώλησης αγαθών)-Α.Π.	751	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΝΑΙ (αντι Φ.Τ.Μ.)
18	ΣΥΝΕΝΩΜΕΝΕΣ Α.Π. με Δ.Α.	256	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΝΑΙ
19	ΑΠΟΔΕΙΞΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ	751	ΌΧΙ	ΌΧΙ	ΌΧΙ

ο) οι Α.Π.Υ. στον τίτλο είναι προσέτιο βόλτα εκδίδονται βάσει της ΠΟΚ. ΤΡΑΠ. 2004/39) σύμφωνα με το άρθρο 10 της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ.1037/1992

2. Έκδοση αποδείξεων λιανικών συναλλαγών, για παρεχόμενες υπηρεσίες από ασκούντες ελευθέριο επάγγελμα.

Για την εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 3 του άρθρου 7 του Κ.Φ.Α.Σ. διευκρινίζεται ότι, στην έννοια των ασκούντων ελευθέριο επάγγελμα, περιλαμβάνονται **μόνο** τα κατονομαζόμενα επαγγέλματα της παρ. 1 του άρθρου 48 του ν. 2238/1994.

3. Έκδοση τιμολογίων προς το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ., από ασκούντες ελευθέριο επάγγελμα, κατά τα ανωτέρω αναφερόμενα.

Προφανώς εκ παραδρομής, στις διατάξεις της παραγράφου 4 (περ.β') του άρθρου 7 του Κ.Φ.Α.Σ., αναφέρεται ως προσήκον παραστατικό η απόδειξη λιανικών συναλλαγών, αντί του ορθού που είναι **τιμολόγιο**, που εκδίδουν από 1.1.2013, οι ως άνω ελεύθεροι επαγγελματίες, με κάθε επαγγελματική τους είσπραξη, προς το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ.

4. Έκδοση θεωρημένης απόδειξης παροχής υπηρεσιών αντί αθεώρητου τιμολογίου, μετά την 1.1.2013.

Η έκδοση θεωρημένης απόδειξης παροχής υπηρεσιών ή θεωρημένου τιμολογίου (ή αντίστοιχων σημασμένων από ΕΑΦΔΣΣ παραστατικών επί μηχανογραφικής έκδοσης) αντί αθεώρητου (από 1.1.2013 και εξής), από υπόχρεο απεικόνισης συναλλαγών προς άλλον υπόχρεο, **δεν συνιστά παράβαση**, ούτε για τον εκδότη ούτε για τον λήπτη, εφόσον βεβαίως εκδίδονται για πραγματικές συναλλαγές και από πράγματι συμβαλλόμενους, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 5γ' του ν. 2523/97.

5. Έκδοση τιμολογίου σε αντικατάσταση αποδείξεων λιανικών συναλλαγών, από εκμεταλλευτές καταστημάτων, που διαθέτουν φαγητά και ποτά για επιτόπια κατανάλωση (εστιατόρια, ταβέρνες, ψητοποιαλεία κ.λπ.).

Στα πλαίσια της απλοποίησης των διατάξεων, με τον Κ.Φ.Α.Σ. παρέχεται πλέον η δυνατότητα έκδοσης **τιμολογίου** και όχι συνενωμένου δελτίου αποστολής – τιμολογίου, στον πελάτη, κατά την εξόφληση του λογαριασμού και εφόσον αυτός το ζητήσει, σε αντικατάσταση των αποδείξεων λιανικών συναλλαγών που εκδόθηκαν αρχικά, λόγω μη γνωστοποίησης της ιδιότητας του (επαγγελματίας) κατά την προσέλευσή του στο κατάστημα και πριν από τη έναρξη των σερβιρισμάτων. Προϋποτίθεται ότι, σε κάθε περίπτωση οι εγγραφές στα βιβλία της επιχείρησης (όταν οι αποδείξεις εκδίδονται με τη χρήση Φ.Τ.Μ.), θα γίνονται με βάση το ημερήσιο δελτίο «Ζ» αυτής και όχι με το τιμολόγιο, όπως αναφέρεται και στην εγκύκλιο ΠΟΛ. 1098/26.4.1991.

Αντίθετα, εφόσον πριν την έναρξη των σερβιρισμάτων, είναι γνωστό ότι ο πελάτης ενεργεί με την ιδιότητα του επαγγελματία και όχι ως ιδιώτης, θα εκδίδεται δελτίο αποστολής - τιμολόγιο (συνενωμένο), στο οποίο τα σερβιριζόμενα είδη σκόπιμο είναι να καταχωρούνται άμεσα.

6. Πρατήρια υγρών καυσίμων – Έκδοση αποδείξεων λιανικών συναλλαγών για χονδρικές πωλήσεις.

Συνεχίζει να ισχύει και μετά την 1.1.2013, η δυνατότητα έκδοσης αποδείξεων λιανικών συναλλαγών αντί τιμολογίου, για τις μεμονωμένες (παράδοση από αντλία) χονδρικές πωλήσεις πετρελαίου κίνησης ή βενζίνης, αξίας μέχρι τριακοσίων (300) ευρώ ανά συναλλαγή, όπως έχει γίνει δεκτό με την εγκύκλιο ΠΟΛ.1091/14.6.2010.

7. Κατάργηση της δυνατότητας συνοπτικής περιγραφής του είδους στα τιμολόγια, εφόσον γίνεται παραπομπή στη σχετική σύμβαση – Περιπτώσεις που αφορά.

Όσον αφορά τις καταργούμενες ως άνω διατάξεις, μετά την τροποποίηση που επήλθε στην παρ. 11 του άρθρου 6 του Κ.Φ.Α.Σ., με τις διατάξεις της παραγράφου 5 της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου (ΦΕΚ Α' 229/19.11.2012), όπως διευκρινίζεται με την παρ. 12.4.2. της εγκυκλίου 3/1992 του προϊσχύσαντα Κ.Β.Σ., πρόκειται **ειδικά για τις περιπτώσεις παροχής υπηρεσιών** συνθέτων – πολλαπλών, που εκτείνονται, συνήθως, χρονικά και αφορούν διάφορα είδη παροχών, αλλά συνιστούν μια **ενιαία εξυπηρέτηση**, για την οποία συμφωνείται μια ενιαία συνολική αμοιβή (π.χ. μεταξύ δύο επιχειρήσεων συμφωνείται να παρασχεθεί από την πρώτη στη δεύτερη δέσμη υπηρεσιών, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα έναντι ενιαίας συνολικής αμοιβής). Στις περιπτώσεις αυτές **περιοριστικά και μόνον** αναφέρονται οι ως άνω καταργούμενες διατάξεις.

8. Περιεχόμενο τιμολογίου εκτέλεσης τεχνικών έργων ή εγκαταστάσεων.

Εξακολουθούν να ισχύουν και μετά την 1.1.2013, τα αναφερόμενα στην παρ.12.5.3.της ερμηνευτικής εγκυκλίου 3/1992 του προϊσχύσαντα Κ.Β.Σ., συνεπώς στο τιμολόγιο πρέπει να περιγράφεται λεπτομερώς το εκτελεσθέν έργο. Αν όμως γίνεται παραπομπή στην οικεία σύμβαση, δεν απαιτείται αναλυτική περιγραφή αλλά γενική. Σε περίπτωση που υπάρχει επιμέτρηση, επισυναπτόμενη στο τιμολόγιο, μπορεί να γίνεται σύντομη περιγραφή του έργου στο τιμολόγιο.

9. Εφαρμογή των διατάξεων της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1083/2003, μετά την 1.1.2013, για τις κατηγορίες που αναφέρονται σ' αυτήν.

Οι διατάξεις της παραπάνω απόφασης, δεν μπορεί να θεωρηθούν ως αντίθετες με τις διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. Συνεπώς επιχειρήσεις που συνεχίζουν να έχουν τις προϋποθέσεις που προβλέπει η εν λόγω απόφαση, όπως π.χ. επιχείρηση που αθροιστικά όσον αφορά τα ακαθάριστα έσοδα και το μέσο όρο προσωπικού υπάγεται στην περίπτωση (β1) της παρ. 1 της υπόψη απόφασης, σε περίπτωση που εκδίδει **χειρόγραφα** Δελτία Αποστολής ή Δελτία Αποστολής – Τιμολόγια, αυτά εκδίδονται αθεώρητα με την ένδειξη « ΑΘΕΩΡΗΤΑ ΒΑΣΕΙ ΠΟΛ. 1083/2003».

Εξυπακούεται ότι, οι υπόχρεοι απεικόνισης συναλλαγών, που πληρούν τις προϋποθέσεις των περιπτώσεων (β2) και (β3) της παρ. 1 της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ.

1083/2003, δεν απαλλάσσονται της θεώρησης των στοιχείων λιανικής και κατά συνέπεια εκδίδουν τις αποδείξεις λιανικών συναλλαγών σύμφωνα με τις γενικές διατάξεις των άρθρων 7 και 9 του Κ.Φ.Α.Σ., ήτοι με φ.τ.μ ή με Η/Υ και σήμανση μέσω ΕΑΦΔΣΣ για τις πωλήσεις εντός επαγγελματικής εγκατάστασης. Για τις πωλήσεις εκτός εγκατάστασης, καθώς και στις περιπτώσεις βλάβης της Φ.Τ.Μ. ή του μηχανισμού Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ., εκδίδονται χειρόγραφες αποδείξεις λιανικής, οι οποίες αν αφορούν παροχή υπηρεσιών υπόκεινται σε θεώρηση, αν όμως αφορούν πώληση αγαθού εκδίδονται αθεώρητες.

10. Δηλώσεις - καταστάσεις, που προβλέπεται η υποβολή τους με βάση τις διατάξεις των Α.Υ.Ο.Ο. 1082/2003 και Α.Υ.Ο.Ο. 1083/2003.

α) Η υποχρέωση υποβολής της δήλωσης - κατάστασης, κατά εγκατάσταση, με τα είδη, τις σειρές και τους αύξοντες αριθμούς έναρξης αρίθμησης των φορολογικών στοιχείων, που εκδίδονται και σημαίνονται με τη χρήση ΕΑΦΔΣΣ, καθώς και η υποχρέωση υποβολής δήλωσης γνωστοποίησης, σε περίπτωση βλάβης ή διακοπής λειτουργίας της ΕΑΦΔΣΣ, που προβλέπονταν με τις διατάξεις της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1082/2003 (παρ. 6 σημεία α' έως δ' και παρ. 7 σημεία α', β' και γ' αντίστοιχα), ρητά αναφέρεται στην εγκύκλιο ΠΟΛ. 1004/2013 ότι παύουν να ισχύουν από 1.1. 2013.

β) Αντίθετα, παραμένει η υποχρέωση υποβολής των καταστάσεων για τα φορολογικά στοιχεία που εκδίδονται αθεώρητα, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1083/2003, εφόσον δεν αναφέρεται η κατάργησή της στην ίδια ως άνω ΠΟΛ. 1004/2003.

11. Τρόπος έκδοσης φορολογικών στοιχείων στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) Περίπτωση βλάβης ή διακοπής λειτουργίας ΕΑΦΔΣΣ.

Μέχρι την επαναλειτουργία της ΕΑΦΔΣΣ (εντός 24 ωρών για τους νομούς Αττικής και Θεσσαλονίκης και εντός 48 ωρών για τα λοιπά διαμερίσματα της χώρας) και εφόσον δεν υπάρχει άλλη διαθέσιμη ΕΑΦΔΣΣ, μπορεί να εκδίδονται αθεώρητα στοιχεία από μηχανογραφικά στελέχη, επί των οποίων αναγράφεται η ένδειξη «Χωρίς σήμανση λόγω βλάβης της ΕΑΦΔΣΣ με αρ. μητρώου ...».

β) Περίπτωση βλάβης Η/Υ ή μη λειτουργίας του λογισμικού.

Τα φορολογικά στοιχεία, στην περίπτωση αυτή, εκδίδονται με τη χρήση χειρόγραφων στελεχών και είναι θεωρημένα μόνο στην περίπτωση που προβλέπεται η θεώρησή τους από τις διατάξεις του άρθρου 9 του Κ.Φ.Α.Σ. Οι διατάξεις της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1083/2003 εφαρμόζονται και στην περίπτωση αυτή, για όσους εμπíπτουν στις προϋποθέσεις της εν λόγω απόφασης.

12. Αποδείξεις λιανικών συναλλαγών, οι οποίες εκδίδονται «επί πιστώσει» από τηρούντες διπλογραφικά βιβλία – Τρόπος έκδοσης αυτών.

Σε περίπτωση πώλησης αγαθών ή παροχής υπηρεσιών, με πίστωση, από υπόχρεο απεικόνισης συναλλαγών που τηρεί διπλογραφικά βιβλία, δεδομένου ότι

επί των αποδείξεων απαιτείται η αναγραφή του ονοματεπώνυμου του πελάτη και η ένδειξη «Επί πιστώσει», εκδίδονται χειρόγραφες αποδείξεις λιανικής, οι οποίες εφόσον αφορούν πώληση αγαθών εκδίδονται αθεώρητες, ενώ εάν αφορούν παροχή υπηρεσιών εκδίδονται θεωρημένες.

Στην περίπτωση που οι ως άνω αποδείξεις εκδίδονται με μηχανογραφικό τρόπο από Η/Υ, αυτές, ανεξαρτήτως εάν αφορούν πώληση αγαθών ή παροχή υπηρεσιών, εκδίδονται με σήμανση από φορολογικό μηχανισμό Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ., του ν.1809/1988.

13. Αποδείξεις λιανικών συναλλαγών για πώληση αγαθών, που εκδίδονται προς ταξιδιώτες - κατοίκους χωρών εκτός Ε.Ε.

Με τις διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. δεν θίχτηκαν οι διατάξεις άλλων νόμων ή Υπουργικών Αποφάσεων, που προβλέπουν τη θεώρηση ή μη φορολογικών στοιχείων και κατά συνέπεια οι αποδείξεις λιανικής πώλησης, που ορίζονται με τις διατάξεις της περ. β' του άρθρου 3 της Α.Υ.Ο. ΠΟΛ. 1338/30.12.1996 (ΦΕΚ 18Β' 17-1-1997) εξακολουθούν να εκδίδονται θεωρημένες.

14. Έκδοση Αποδείξεων Λιανικών Συναλλαγών, για παροχή υπηρεσιών από τις επιχειρήσεις εκμετάλλευσης τουριστικών λεωφορείων, μετά την 1.1.2013.

Σε περίπτωση που επιχείρηση εκμετάλλευσης τουριστικών λεωφορείων παρέχει υπηρεσίες για λογαριασμό τρίτου, σε ιδιώτες (π.χ. εκδρομές, περιηγήσεις), η απόδειξη λιανικών συναλλαγών, εκδίδεται με την ολοκλήρωση της παροχής, με δυνατότητα χρήσης θεωρημένου χειρόγραφου εντύπου, δεδομένου ότι από τις διατάξεις της με την Α.Υ.Ο. ΠΟΛ 1164/30.6.1994 (η οποία εξακολουθεί να ισχύει), παρασχέθηκε η δυνατότητα της μη χρησιμοποίησης Φ.Τ.Μ. του ν. 1809/1988 για την έκδοση Α.Π.Υ. προς το κοινό, στις επιχειρήσεις που διατηρούν τουριστικά-ταξιδιωτικά γραφεία, χωρίς να αποκλείεται όμως η δυνατότητα προαιρετικής χρησιμοποίησης της Φ.Τ.Μ. ή μηχανισμού Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ. του ν. 1809/1988, για την έκδοση των εν λόγω αποδείξεων.

15. Εκδιδόμενα φορολογικά στοιχεία, από επιχείρηση που εμπορεύεται (λιανικώς) μεταχειρισμένα ΙΧ., από 1.1.2013.

α) Εφόσον οι υπόψη συναλλαγές υπάγονται στο κανονικό καθεστώς Φ.Π.Α., εκδίδονται από τους ως άνω επαγγελματίες αποδείξεις λιανικών συναλλαγών με τη χρήση φ.τ.μ ή Η/Υ με σήμανση πλέον από μηχανισμούς Ε.Α.Φ.Δ.Σ.Σ., από 1.1.2013, μετά την κατάργηση του πρόσθετου βιβλίου «μεταχειρισμένων αγαθών», που προβλέπονταν από τις διατάξεις της παρ.5 του άρθρου 10 του Κ.Β.Σ. και την αντικατάστασή του με τις διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ.

β) Εφόσον οι υπόψη συναλλαγές, υπάγονται στο ειδικό καθεστώς του περιθωρίου κέρδους του υποκείμενου στο φόρο μεταπωλητή, του άρθρου 45 (παρ. 8) του Κώδικα Φ.Π.Α. (Ν. 2859/2000), τηρείται δε από τους παραπάνω επαγγελματίες το ειδικό θεωρημένο βιβλίο των μεταπωλητών μεταχειρισμένων αγαθών,

με ειδικό περιεχόμενο για τις ανάγκες του Φ.Π.Α., εκδίδονται χειρόγραφες αποδείξεις λιανικών συναλλαγών (αθεώρητες) ή με τη χρήση Η/Υ με σήμανση από ΕΑΦΔΣΣ, ώστε να αναγράφονται τα πλήρη στοιχεία της συναλλαγής, κατά τα οριζόμενα στην εγκύκλιο 1043712/1633/468/ΠΟΛ. 1104/10.4.1995.

16. Περιπτώσεις έκδοσης ακυρωτικού στοιχείου.

Από 1.1.2013 με τις διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ., σε κάθε περίπτωση ακύρωσης εγγραφής μηχανογραφικά τηρούμενων φορολογικών βιβλίων, σε περίπτωση λανθασμένης έκδοσης **μη σημαϊνόμενων** (υποχρεωτικά ή προαιρετικά) φορολογικών στοιχείων και εφόσον δεν έγινε χρήση αυτών, δεν εκδίδεται υποχρεωτικά ειδικό ακυρωτικό στοιχείο και μπορεί να εκδίδεται οποιοδήποτε μη φορολογικό παραστατικό (π.χ. λογιστικό σημείωμα) ή ακόμα και πιστωτικό τιμολόγιο με αναγραφή του λόγου για τον οποίο εκδίδεται.

Επισημαίνεται ότι, εάν η λανθασμένη έκδοση του φορολογικού στοιχείου διαπιστωθεί μετά τη χρησιμοποίησή του, η διόρθωση των λανθασμένων εγγραφών γίνεται με την έκδοση πιστωτικού τιμολογίου.

Αντίθετα, σε περίπτωση ακύρωσης φορολογικού στοιχείου, που υποχρεωτικά ή προαιρετικά **σημαϊνεται** με ΕΑΦΔΣΣ, εφόσον δεν έγινε χρήση αυτού, απαιτείται η έκδοση ακυρωτικού στοιχείου με σήμανση από ΕΑΦΔΣΣ, δεδομένου ότι, το ακυρωθέν φορολογικό στοιχείο έχει διαφυλαχθεί στη μνήμη του φορολογικού μηχανισμού (αρχεία a.txt και b.txt) (Σχ. η ΠΟΛ. 1036/22.2.2013).

17. Έκδοση αποδείξεων λιανικών συναλλαγών από πρατήριο υγρών καυσίμων, για πωλήσεις πετρελαίου θέρμανσης.

Στις περιπτώσεις που προαναφέρονται εκδίδονται χειρόγραφες αποδείξεις λιανικής, εφόσον στο περιεχόμενο τους υποχρεωτικά αναγράφονται οι ενδείξεις που ορίζονται με τις διατάξεις της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ.1034/14.2.2008, οι οποίες επειδή αφορούν πώληση αγαθού εκδίδονται αθεώρητες. Σε περίπτωση μηχανογραφικής έκδοσης τους σημαϊνονται μέσω των ΕΑΦΔΣΣ του ν.1809/1988.

18. Τρόπος έκδοσης των αποδείξεων λιανικών συναλλαγών, από συνεργείο επισκευών, που χρησιμοποιεί και ανταλλακτικά.

Ο επισκευαστής ηλεκτρικών ή ηλεκτρονικών συσκευών, επίπλων, μηχανών, μηχανημάτων, καθώς και ο εκμεταλλευτής χώρου συντήρησης και επισκευής αυτοκινήτων και σκαφών θαλάσσης, οι οποίοι τηρούσαν το πρόσθετο βιβλίο επισκευής αγαθών και το βιβλίο εισερχομένων, κατά περίπτωση, εφόσον για τις εργασίες τους χρησιμοποιούν υλικά (ανταλλακτικά, εξαρτήματα κ.λπ.), ανεξάρτητα από την αξία τους, εκδίδουν **διακεκριμένα** απόδειξη λιανικής (Α.Π.Υ.) για την αμοιβή τους που αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες και απόδειξη λιανικής (Α.Λ.Π.) για την πώληση των ανταλλακτικών που χρησιμοποιήθηκαν. Η έκδοση των αποδείξεων λιανικής γίνεται με τη χρήση Φ.Τ.Μ. ή Η/Υ με σήμανση από φορολογικό μηχανισμό (ΕΑΦΔΣΣ).

Εναλλακτικά, στις περιπτώσεις που προαναφέρονται, μπορεί να εκδοθεί και

μία απόδειξη λιανικών συναλλαγών, στην οποία όμως θα αναγράφονται διακεκριμένα η αξία των παρεχόμενων υπηρεσιών, καθώς και η αξία των υλικών (ανταλλακτικών, εξαρτημάτων κ.λπ.), που χρησιμοποιήθηκαν στην επίσκευή.

19. Έκδοση φορολογικού στοιχείου, επί παραλαβής αγαθών με προκύπτοντα ελλείμματα ή πλεονάσματα.

Σύμφωνα με την παρ.3 της εγκυκλίου ΠΟΛ. 1004/2013, ερμηνευτική των διατάξεων του Κ.Φ.Α.Σ., όταν από το συνοδευτικό στοιχείο διακίνησης δεν προκύπτει επακριβώς το είδος και η ποσότητα των αγαθών που παραλαμβάνονται, εκδίδεται από τον υπόχρεο απεικόνισης συναλλαγών Δελτίο Αποστολής (Δ.Α.).

20. Παραλαβή αγαθών από επισκευαστές συσκευών, για επίσκευή – Έκδοση ή μη φορολογικού στοιχείου.

Μετά την κατάργηση του πρόσθετου βιβλίου, από 1.1.2013, που τηρούσαν οι επισκευαστές αγαθών, από τις διατάξεις του Κ.Φ.Α.Σ. (άρθρο 5 παρ.1), **δεν** προκύπτει ως υποχρέωση, για τον επισκευαστή, η έκδοση δελτίου αποστολής, στις περιπτώσεις που παραλαμβάνει αγαθά ασυνόδευτα, είτε από άλλον υπόχρεο απεικόνισης συναλλαγών είτε από ιδιώτη, με σκοπό την επίσκευή τους.

21. Επιχειρήσεις που διενεργούν συναλλαγές από επαγγελματικό φορητό αυτοκίνητο ιδιοκτησίας τους και εκδίδουν κατά την παράδοση των αγαθών φορολογικά στοιχεία με τη χρήση φορητού Η/Υ. Υποχρέωση θεώρησης ή σήμανσης των παραστατικών αυτών.

Με την Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1061/1.7.2004, παρασχέθηκε η δυνατότητα προαιρετικής χρήσης ΕΑΦΔΣΣ, για τα φορολογικά στοιχεία που εκδίδονται μηχανογραφικά, στις συναλλαγές που διενεργούνται εκτός επαγγελματικής εγκατάστασης, επί οχημάτων, με τη χρήση φορητών Η/Υ. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδονται φορολογικά στοιχεία με βάση τις γενικές διατάξεις του άρθρου 9 παρ. 1 του Κ.Φ.Α.Σ., σε συνδυασμό με αυτές της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1083/2003.

Συνεπώς τα φορολογικά στοιχεία εκδίδονται ως εξής:

- ▶ Οι αποδείξεις λιανικών συναλλαγών (πώληση αγαθών), εκδίδονται αθεώρητες και χωρίς σήμανση.
- ▶ Τα τιμολόγια εκδίδονται ομοίως αθεώρητα και χωρίς σήμανση.
- ▶ Τα δελτία αποστολής ή τα δελτία αποστολής - τιμολόγια εκδίδονται θεωρημένα.

Επισημαίνεται ότι, εάν η επιχείρηση εμπίπτει στις περιπτώσεις της Α.Υ.Ο.Ο. ΠΟΛ. 1083/2003, τότε και τα δελτία αποστολής ή τα δελτία αποστολής - τιμολόγια, εκδίδονται αθεώρητα και φέρουν την ένδειξη «ΑΘΕΩΡΗΤΑ ΒΑΣΕΙ ΤΗΣ ΠΟΛ. 1083/2003».